

Turvataitoja

sometukseen

TYÖVÄLINEEKSI SOMEKIUSAAMISEN
ENNALTAEHKÄISEMISTÄ,
KIUSAAMISEN PUUTTUMISTA JA
PUHEEKSI OTTAMISTA
HELPOTTAMAAN LASTEN JA
NUORTEN PARISSA
TYÖSKENTELEVILLE
AMMATTILAISILLE

Päivi Heinimäki & Hanna Jalonen

Turvataitoja sometukseen

-vinkkikortit

MITÄ ?

Vinkkikortit nettiturvataitojen kehittämiseen ja vahvistamiseen, sekä kiusaamisen tunnistamista, ennaltaehkäisemistä, puuttumista, sekä puheeksi ottamista helpottamaan.

MIKSI ?

Näiden vinkkikorttien tarkoitus on antaa lapsille ja nuorille tietoa netissä tapahtuvasta kiusaamisesta ja sen seurauksista, sekä lisätä valmiuksia puolustaa omia rajojaan kiusaamisen ja häirinnän tilanteissa, sekä ammattilaisille työvälineeksi helpottamaan kiusaamisen vastaista ennaltaehkäisevää työtä, puheeksi ottamista, sekä kiusaamistilanteisiin puuttumista.

KENELLE ?

Lapsille ja nuorille, sekä heidän parissaan työskenteleville ammattilaisille.

MITEN?

Kortteja voi hyödyntää keskustelun tukena mikäli jokin korttien aiheista on noussut pinnalle.

Turvataitoja Sometukseen

-vinkkikortit

SISÄLTÖ

VINKKEJÄ TURVALLISEEN SOMETUKSEEN

KÄYTTÄYDYTKÖ SOMESSA FIKSUSTI ?

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTAÄ ?

Trollaus

Verkkoviha

Slut Shaming

NETISSÄ KIUSAAMINEN

KIUSAAMISEN SEURAUKSET

JOS JOKU KIUSAA SINUA NETISSÄ

VINKKEJÄ KIUSAAMISESTA KERTOMISEEN

TIESITKÖ, ETTÄ NETTIKIUSAAMINEN SAATTAA OLLA RIKOS ?

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTAÄ ?

Sextortion

Grooming

Sexting

OLE TARKKANA TOIMINTA-OHJE

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

VINKKEJÄ

TURVALLISEEN SOMETUKSEEN

1. SUOJELE YKSITYISYYTTÄSI

Valokuviasi, viestejäs, tiedostojasi, salaisuuksiasi, tunteitasi...

Mieti tarkkaan kenen kanssa jaat asioitasi.

2. SUOJELE MUIDEN YKSITYISYYTTÄ

Älä jaa kenestäkään ilman lupaa tietoja, kuvia, tai videoita.

Älä myös selaile kenenkään kännykkää, tai läppäriä luvatta, sen sisältö on henkilökohtaista.

3. HUOLEHDI SALASANOISTASI

Älä jaa kenellekään salasanojasi.

Kun näppäilet salasanaa, ole tarkkana, ettei kukaan näe sitä. Käytä pelatessasi nimimerkkiä, älä kerro nimeäsi, äläkä jaa salasanojasi toisille pelaajille.

4. NOUDATA IKÄRAJOJA

Niiden tarkoituksena on suojella sinua. Jos sinulle tulee epämiellyttävä olo jostain mitä luit, tai näit netissä, kerro siitä luotettavalle aikuiselle

5. ÄLÄ USKO KAIKKEA MITÄ NETISSÄ KIRJOITELLAAN

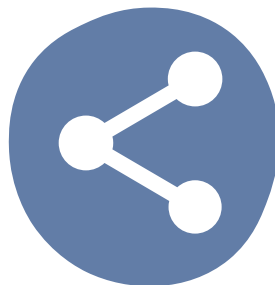
Viesteissä voidaan tarjota virtuaalivaluutaa, rahaa tai pelejä. Näillä tarjouksilla saatetaan kalastella tunnuksiasi tai saatat päätyä haittasivustoille.

KÄYTTÄYDYTKÖ SOMESSA FIKSUSTI ?

1. MIETI TARKKAAN MILLAISIA KUVIA JA VIDEOITA JULKAISET NETISSÄ

Niitä voi olla hankala
myöhemmin poistaa sieltä.

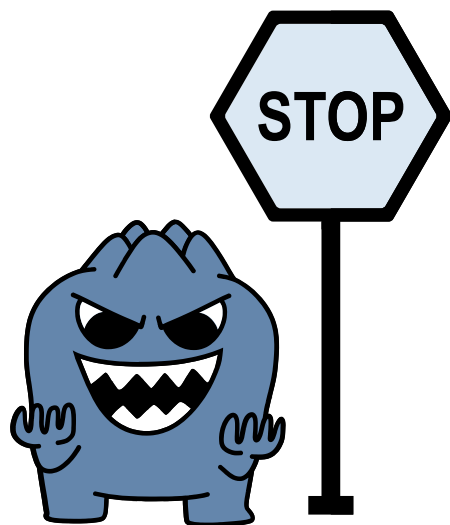

2. ÄLÄ JULKAISE MITÄÄN SUUTUSPÄISSÄSI

Jos joku asia harmittaa sinua,
mieti rauhassa ja odota että
olet rauhoittunut.

3. JOS HUOMAAT ETTÄ JOTAKUTA KIOUSATAAN NETISSÄ

Älä lähde itse kiusaajaksi
kommentoimaan tai
tykkäilemään julkaisuista.

4. KUNNIOITA MUITA

Kohtele toisia samalla
tavalla, kun toivot
muidenkin kohtelevan
sinua.

5. ÄLÄ OSALLISTU HAASTEISIIN TAI SUOSTU MINKÄÄN MUOTOISIIN KIRISTYKSIIN

Älä aseta itseäsi vaaraan, tai osallistu vaarallisiin
haasteisiin, ilkeilyihin tai riitoihin, joita somessa
esiintyy.

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTA

1, TROLLAUS

Verkossa tapahtuvaa häiriköintiä esim. viestien avulla. Tarkoituksena trollaajalla voi olla toisten ihmisten ärsyttäminen ja provosointi.

Mitä ajatuksia tämä sinussa herättää ?
Onko sinua joskus trollattu ?

2. VERKKOVIHA

Somessa tapahtuvia loukkaavia, tai uhkaavia tekoja, joita ovat esim. pelottelu, tai häpäiseminen.

Oletko joutunut joskus verkkovihan kohteeksi ?

3. SLUT SHAMING

Pukeutumisen, kuvien tai seksuaalisuuden ilmaisemisen vuoksi tehtyä häpäisemistä esim. naisia voidaan kritisoida siitä, jos hän pukeutuu paljastaviin vaatteisiin.

Oletko nähnyt tai kokenut somessa tällaista ?
Onko kuviasi tai pukeutumistasi arvosteltu ?

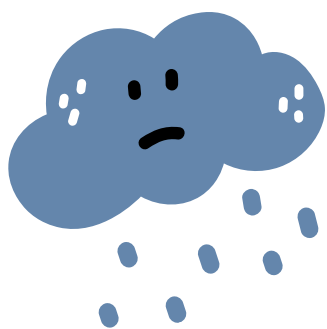
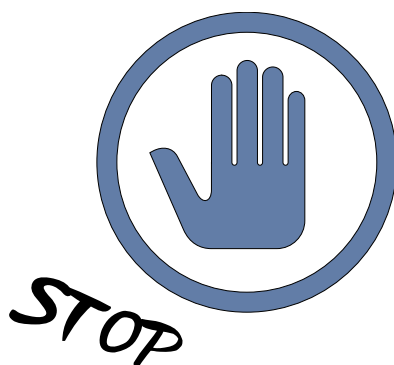
HYVÄ MUISTAA

- Sinulla on oikeus pukeutua juuri niin kuin itse haluat.
- Kaikenlainen uhkailu, kiristäminen, haukkuminen ja toisen häpäiseminen on väärin.
- Jos joudut tällaisten loukkausten tai pelottelun kohteeksi, kerro siitä luotettavalle aikuiselle.

NETISSÄ KIUSAAMINEN

**1. KIUSAAMINEN EI OLE
MISSÄÄN OLOSUHTEISSA,
TAI MUODOSSA KOSKAAN
SALLITTUA EIKÄ
HYVÄKSYTTÄVÄÄ**

**2. KIUSAAMISESTA VOI
JÄÄDÄ ELINIKÄISET JÄLJET
KIUSATULLE**

Oletko koskaan miettinyt
kiusaamisen seurauksia, tai miltä
tuntuisi, jos sinua kiusattaisiin?

**3. JOS OLET VAHINGOSSA
KIUSANNUT NETISSÄ**

Kerro rohkeasti aikuiselle, niin voitte
yhdessä miettiä miten tästä jatketaan
eteenpäin. Miksi kiusaat? On tärkeää että
tilannetta selvitetään ja sovitellaan, tällöin
mahdollistuu myös avun ja tuen saanti,
ettei mikään jäisi mieltä painamaan.

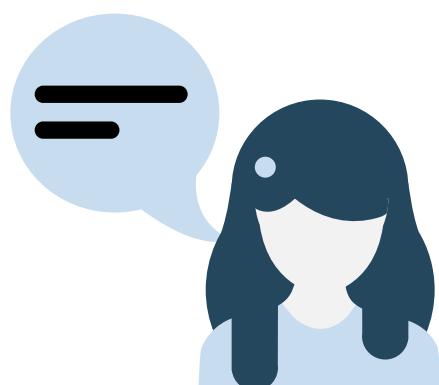
**4. MITEN HALUAISIT
RATKAISTA TILANTEEN ?**

Mieti miten haluaisit sovittaa
tekosi ? Fiksua tilanteessa on
pyytää kaverilta anteeksi ja
luvata rehellisesti että
kiusaaminen loppuu.

**5. VAIKKA PUHUMINEN TUNTUISI
HANKALALTA**

Kiusaamisesta kertominen
aikuisille kuitenkin kannattaa
aina, silloin teet oikean
päätöksen.

KIUSAAMISEN SEURAUKSET

1. NETTIKIUSAAMINEN VOI OLLA

Julkista nolaamista valokuvien, tekstien ja videomateriaalien kautta, nimittelyä, irtailua, haukkumista, perättömien juorujen levittämistä, pakottamista, ryhmien ulkopuolelle sulkemista, kiristämitä, pelottelua, tai uhkailua.

3. KIUSAAMISEN VAIKUTUKSET

Kiusaaminen voi aiheuttaa monenlaisista hyvinvoinnin ja mielialan kärsimystä esim. stressiä, ahdistuneisuutta, sosiaalisten tilanteiden pelkoa ja pahimmillaan jopa masennusta tai itsetuhoisia ajatuksia. Nettikiusaaminen aiheuttaa usein kiusatulle pitkäkestoista mielipahaa.

4. KIUSAAMINEN ON VÄÄRIN MYÖS NETISSÄ

Netissä tapahtuva kiusaaminen näkyy yleensä isoillekin ihmisjoukoille. Pahimillaan muutkin lähtevät kiusaamiseen mukaan. Nettilanteissa harvemmin on aikuisia läsnä, mikä saattaa myös yllyttää kiusaajaa kiusan tekoon.

HYVÄ MUISTAA

- Me kaikki voidaan omalla käyttäytymisellä vaikuttaa siihen, millainen ilmapiiri somessa vallitsee.
- Kiusaamiseen tulee aina puuttua ja sen vuoksi siitä on hyvä kertoa aikuiselle, että se saadaan loppumaan.

JOS JOKU KIUSAA SINUA NETISSÄ

1. JUTTELE ASIASTA

Älä jää yksin.
Kerro luotettavalle
aikuiselle kiusaamisesta.

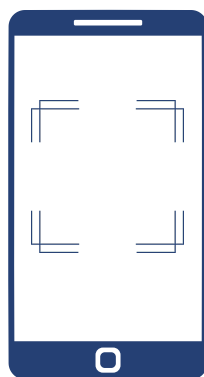

2. ESTÄ KIUSAAJA

Älä vastaa viesteihin.
Älä hermostu vaikka
kiusaaaja yrittäisi ärsyttää
sinua.

3. TALLENNA

Säilytä kaikki kiusaajan
lähettämät viestit, kuvat,
tai muu materiaali
todistusaineistona.

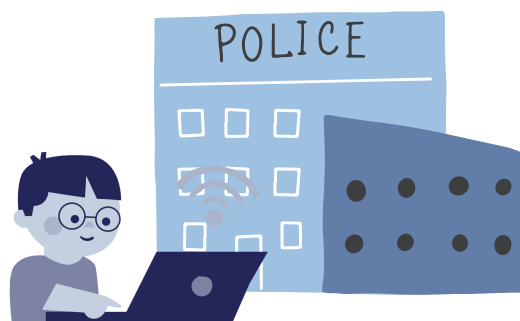

4. OTA YHTEYTTÄ

Ilmoita palvelun tai
sivuston ylläpitäjälle.
Kerro opettajalle, mikäli
kiusaaaja on samasta
koulusta.

5. MIKÄLI TILANNE ON VAKAVA

Tee rikosilmoitus poliisille.
Ilmoituksen voi tehdä
netissä tai poliisiasemalla.

HYVÄ MUISTAA

- Kiusaaminen ei ole sinun syysi, sinulla ei ole mitään syytä hävetä sitä.
- Et ole yksin ja voit saada apua tilanteeseen.

VINKKEJÄ

KIUSAAMISESTA KERTOMISEEN

ETSI LUOTETTAVA AIKUINEN

1. KERRO ETTÄ TARVITSET APUA

Kerro ihan rehellisesti, mitä on tapahtunut ja miltä sinusta tuntuu. Voit ottaa myös kaverisi mukaan tueksi.

2. JOS PUHUMINEN TUNTUU HANKALALTA

Voit kirjoittaa paperilapun, sähköpostiviestin tai tekstiviestin.

... tai, voisiko joku kaverisi puhua puolestasi ?

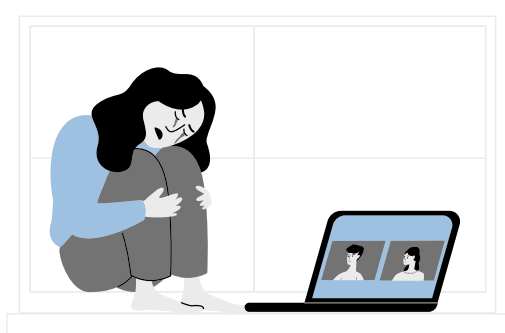
3. LASTEN JA NUORTEN PUHELIMEEN JA NETTIIN VOI OTTAA MYÖS YHTEYTTÄ

Voit keskustella siellä luottamuksella aikuisen kanssa ja etsiä yhdessä tilanteeseen ratkaisua.

TIESITKÖ, ETTÄ NETTIKIUSAAMINEN SAATTAA OLLA RIKOS ?

1. VIHAPUHE

Rangaistavaa vihapuhetta voivat olla kunnianloukkaus, tai yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen.

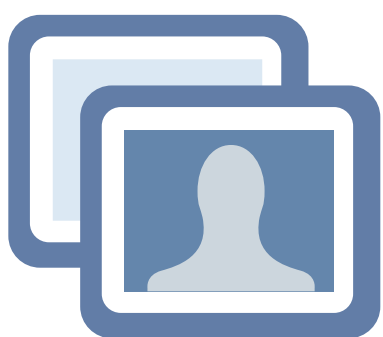

2. KUNNIANLOUKKAUS

Kunnianloukkaukseen saattaa syyllistyä, jos jakaa toisesta valheellista tietoa, joka aiheuttaa vahinkoa tai häneen kohdistuvaa halveksuntaa.

3. LAITON UHKAUS

Tarkoittaa esimerkiksi rikoksella uhkaamista niin, että on perusteltu syy pelätä oman, tai toisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa.

4. IDENTITEETTIVARKAUS

Rikoksia voivat olla myös erilaiset iidentiteettivarkaudet kuten toisen henkilöllisyydellä. tai tunnistautumistiedoilla esiintyminen.

5. MIETI MILLAISTA SISÄLTÖÄ JAAT SOMESSA

Mediankäytössään kannattaa olla tarkkana millaisia sisältöjä jakaa eteenpäin, jotta ei tulisi osallistuneeksi esimerkiksi kiusaamiseen tai kunnianloukkaukseen.

HYVÄ MUISTAA

- Etukäteen on aika vaikea kenenkään arvioida täyttääkö joku teko rikoksen merkit, poliisin työtä on selvittää se.
- Tiesitkö, että jo 15–v. on rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan?

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTA

1. SEXTORTION

Seksuaalisilla kuvilla kiristämistä.

Nuori on voinut itse ottaa, tai jakaa tällaisia kuvia, tai aikuinen pyrkii huijaamisen keinoin saamaan uhrin lähettämään näitä kuvia.

2. GROOMING

Lapsen tai nuoren houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin. Aikuinen painostaa tai kyselee seksiin liittyviä kysymyksiä ja yrittää houkutella lähettämään esim. seksuaalista sisältöä.

3. SEXTING

Seksuaalissävytteisten kuvien tai viestien lähettäminen. Viestittely on ok suunnilleen saman ikäisten kesken, kunhan sinua ei painosteta viestittelyyn tai seksuaalisiin tekoihin. Aikuisen alaikäiselle lähettämät seksuaalissävytteiset viestit on aina rikos.

4. OLETKO SAANUT SEKSUAALISSÄVYTTEISIÄ VIESTEJÄ ?

On tärkeää osata tunnistaa missä ns. normaalin viestittelyn ja häirinnän ja houkuttelun rajat menevät.

POHDI AINAKIN NÄITÄ KYSYMYKSIÄ

- Mitä asiaa tuntemattomalla aikuisella viestin lähettäjällä on?
- Kehuuko viestin lähettäjä sinua epänormaalin paljon?
- Kyseleekö liian kiinnostuneesti?
- Onko viestien lähettäjä erityisen sinnikäs viestittelyssään?

OLE TARKKANA TOIMINTA-OHJE

JOS JOKU VIERAS

1. PYYTÄÄ SINUA KAVERIKSEEN NETISSÄ

Älä hyväksy pyyntöä.
Kerro luotettavalle aikuiselle asiasta.

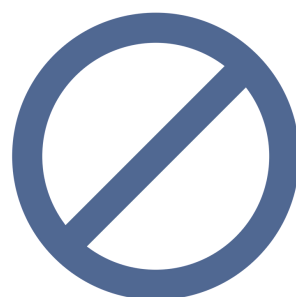

2. PYYTÄÄ SINULTA ALASTONKUVIA TAI VIDEOITA

Sano heti EI.
Sinun ei tarvitse suostua
tällaisiin pyyntöihin.

3. KÄYTTÄYTYY OUDOSTI, KIRISTÄÄ, UHKAILEE, TAI PYYTÄÄ SALAILEMAAN ASIOITA

Oikea ystävyys ei perustu
tällaiseen. Kerro luotettavalle
aikuiselle ja pyydä häneltä
apua.

4. PYYTÄÄ SINUA TAPAAMISELLE

Älä sovi tapaamisia. vieraiden
ihmisten kanssa.
Jos päätät kuitenkin tavata
hänet, sovi tapaaminen
julkiselle paikalle.

5. LÄHETTÄÄ SINULLE LINKKEJÄ

Älä vieraile niillä sivustoilla tai availe
mitään linkkejä mitä hän sinulle lähettää.

HYVÄ MUISTAA

- Voit kertoa aina näistä asioista luotettavalle aikuiselle.

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Lasten ja nuorten netti

<https://www.nuortennetti.fi>

Someturva

<https://www.someturva.fi>

Rikosuhripäivystys

<https://www.riku.fi>

Poliisi

<https://poliisi.fi/nettiohjeet-lapsille-ja-nuorille>

Sua varten somessa

<https://loistosetlementti.fi/sua-varten-somessa/>

Turvataitoja sometukseen -vinkkikortit